

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 229/2021-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Rybár, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 17 CoE 176/2018 z 28. februára 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 17 CoE 176/2018 z 28. februára 2019 vo výroku o trovách konania **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 17 CoE 176/2018 z 28. februára 2019 vo výroku o trovách konania **zrušuje a vec** v rozsahu zrušenia **v r a c i a** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,73 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia.

Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 500 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením č. k. I. ÚS 229/2021 z 1. júna 2021 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie, zohľadniac súčasný postoj prezentovaný Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) v kontexte rozhodovacej činnosti ústavného súdu v tzv. bagateľných veciach (rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike, č. 8394/13, rozsudok z 27. 11. 2018), v zmysle ktorého tzv. bagateľnosť veci (predmetu konania) nemôže byť jediným a nosným dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti (I. ÚS 247/2019), a nie je tomu tak ani v tomto prípade.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa ako povinného v exekučnom konaní je tvrdenie, že uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie o odklade proti nemu vedenej exekúcie, došlo k porušeniu jeho práv, pretože napriek jeho nespornému úspechu v odvolacom konaní (a neúspechu oprávneného), rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, že stranám ich náhradu nepriznal. Krajský súd oprel výrok o trovách konania o § 262 v spojení s § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a odôvodnil ho tým, že oprávnený nebol v konaní úspešný a sťažovateľovi žiadne trovy konania nevznikli.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, ktoré zasahuje do podstaty jeho práv. Nesúhlasí so záverom krajského súdu, ktorý mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že mu žiadne trovy nevznikli. Práve naopak, trovy konania mu preukázateľne vznikli, tieto si uplatnil, išlo o trovy preukázateľné a účelne vynaložené, a preto sú splnené všetky predpoklady na to, aby mu ich náhrada prináležala. Poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, vyjadruje presvedčenie, že napadnuté uznesenie je svojvoľné, pretože ho krajský súd nezdôvodnil, resp. tak urobil nedostatočne.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na stanovisko predsedníčky senátu, ktorá ústavnú sťažnosť považuje za neopodstatnenú. Výrok o trovách konania podľa jej názoru nebráni uplatneniu práva na trovy konania po skončení exekučného konania. Pokiaľ bude exekúcia zastavená a sťažovateľ si uplatní trovy konania (vrátane trov právneho zastúpenia v odvolacom konaní), bude o trovách konania rozhodované v závislosti od zákonnej úpravy tohto typu konania. Okrem toho skonštatovala, že pri rozhodovaní o odvolaní v danej veci ani nebolo potrebné rozhodnúť osobitným výrokom o trovách konania, pretože ani samotné uznesenie súdu prvej inštancie neobsahovalo výrok o trovách konania. Je to tak z dôvodu, že o trovách exekučného konania sa rozhoduje na záver a záverom môže byť i zastavenie exekúcie, tak ako to požaduje sťažovateľ.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti najskôr spochybnila včasnosť podania ústavnej sťažnosti a namietla nezaujatosť predsedu senátu Rastislava Kaššáka proti nej. K vecnej stránke ústavnej sťažnosti uviedla, že vzhľadom na bagateľnosť veci v spojení so skutočnosťou, že ide o procesné rozhodnutie exekučného súdu (odklad exekúcie) a rieši sa iba otázka náhrady trov konania, nespadá predmet ústavnej sťažnosti do pôsobnosti ústavného súdu, a teda je tu dôvod na nevyhovenie ústavnej sťažnosti. Taktiež vyjadrila názor, že napadnuté uznesenie je vo výroku o trovách konania vecne správne, pretože sťažovateľ ako povinný nemal v zmysle účinnej právnej úpravy nárok na náhradu trov. Je teda irelevantné, či krajský súd dôvodil tým, že trovy konania vznikli alebo nevznikli. Ústavne konformným výkladom možno jeho odôvodnenie vykladať tak, že sťažovateľovi trovy nevznikli preto, lebo za žiadnych okolností nemá nárok na ich náhradu. Ak by teda krajský súd porušil ústavné právo sťažovateľa, išlo by len o porušenie formálne, bez ústavnoprávnej dimenzie.

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 486/2021-12 zo 14. októbra 2021 rozhodol, že sudca I. senátu Rastislav Kaššák nie je vylúčený z konania a rozhodovania v danej veci, keďže obavu zúčastnenej osoby vo vzťahu k nezaujatosti sudcu Rastislava Kaššáka považoval za objektívne neoprávnenú.

III.3. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike prisvedčil názoru krajského súdu a zúčastnenej osoby o tom, že v prípade napadnutého uznesenia ide o rozhodnutie procesné, po ktorom bude nasledovať rozhodnutie vo veci samej, a že o trovách konania sa má rozhodovať pri skončení konania. Postupom krajského súdu však došlo k zásahu do jeho práv, pretože ak sa o týchto trovách odvolacieho konania má rozhodnúť až pri rozhodovaní vo veci samej, tieto trovy by už sťažovateľovi nemohli byť priznané pre existenciu právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým tento nárok sťažovateľovi nepriznal. Ide teda o rozhodnutie, ktoré nie je napravitel'né a môže sa stať predmetom prieskumu ústavného súdu. Sťažovateľ je naďalej presvedčený o tom, že napadnutým rozhodnutím došlo nielen k porušeniu zákonnosti, ale aj ústavnosti, keďže právo na náhradu trov konania je integrálnou súčasťou jeho práva na spravodlivý proces. Krajský súd vo svojom rozhodnutí nevysvetlil, na základe čoho dospel k záveru, že trovy odvolacieho konania sťažovateľovi nevznikli, a to aj napriek obsahu spisu. Práve odôvodnenie napadnutého uznesenia je dôvodom na jeho zrušenie, pretože je nepresvedčivé, odporuje akejkol'vek racionálnej logike, a teda je svojvoľné a ústavne neakceptovateľné.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a zúčastnenej osoby, ako i pripojených príloh je ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že napadnuté uznesenie krajského súdu vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania zasahuje podstatu jeho práv, ktoré mu napriek ich

riadnemu uplatneniu neboli priznané, pričom záver krajského súdu, že mu trovy nevznikli, nemajúci oporu v súdnom spise, podrobuje sťažovateľ kritike a napadnuté uznesenie považuje za neodôvodnené a svojvoľné.

10. Vo vzťahu k prejednávanej problematike ústavný súd už judikoval, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o náhrade trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08), a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Európsky súd pre ľudské práva vo veci *Robins c. Spojené kráľovstvo* z 23. 9. 1997).

11. Na druhej strane ústavný súd tiež už opakovane vyslovil, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov. V tom sú vyjadrené atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013). Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014).

12. O taký prípad ide aj vo veci sťažovateľa. Krajský súd sa v napadnutom uznesení vôbec nevysporiadal s uplatneným nárokom sťažovateľa na náhradu trov odvolacieho konania a bez akéhokolvek zdôvodnenia skonštatoval, že trovy konania mu nevznikli. S ohľadom na záver o nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia sa ústavný súd nemohol zaoberať súvisiacou námietkou sťažovateľa o jeho nezákonnosti, resp. argumentáciou zúčastnenej osoby týkajúcou sa vecnej správnosti výroku o trovách konania. Ústavný súd totiž musí poznať dôvody a právne úvahy všeobecného súdu, ktoré ho viedli k prijatiu toho-ktorého právneho záveru, aby bolo možné preskúmať a vyhodnotiť, či tieto závery nie sú arbitrárne a či interpretácia príslušných právnych noriem učinená všeobecným súdom nepopiera ich zmysel a cieľ. Preto ústavný súd konštatuje, že z dôvodu absencie náležitého odôvodnenia, t. j. nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o výrok o trovách konania, sa nemohol vecne zaoberať tým, či sťažovateľ ako povinný má alebo nemá nárok na ich náhradu, a vyhodnotiť ne/opodstatnenosť tejto námietky. Zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia nemožno napraviť ani tým, že súd (jeho predseda, resp. predseda senátu) v konaní pred ústavným súdom chýbajúcu argumentáciu doplní, pretože takéto doplnenie sa realizuje mimo rámec súdneho konania. Posúdenie námietky nesprávneho právneho posúdenia bude prichádzať do úvahy až za stavu, keď rozhodnutie krajského súdu o uplatnenom nároku sťažovateľa na náhradu trov konania bude spĺňať atribúty preskúmateľného rozhodnutia.

13. Pokiaľ ide o zúčastnenou osobou namietanú včasnosť podania ústavnej sťažnosti, túto ústavný súd posúdil ešte v štádiu jej predbežného prerokovania a túto odvíjal od dátumu právoplatnosti napadnutého uznesenia (7. december 2020).

14. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k presvedčeniu, že krajský súd svoje závery týkajúce sa výroku o trovách konania neodôvodnil ústavne súladným spôsobom, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

15. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozhodnutia v časti výroku o trovách konania a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 500 eur. Podľa názoru ústavného súdu vyslovením porušenia práv sťažovateľa v spojení so zrušením napadnutého uznesenia krajského súdu vo výroku o trovách konania a vrátením veci na ďalšie konanie bola ujma, ktorá sťažovateľovi vznikla, dostatočne kompenzovaná. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

18. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,73 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) je 177,00 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania i za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (vyjadrenie k stanovisku krajského súdu a zúčastnenej osoby), pričom základná sadzba odmeny za tento úkon je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur.

19. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave(detašované pracovisko) 20. októbra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu